

VĚDECKOVÝZKUMNÁ PRACOVISŤE SE PŘEDSTAVUJÍ

Psychologický ústav AV ČR

Ústav byl zřízen v Praze k 1.1.1967 a to v rámci Československé akademie věd, jako jediné pracoviště základního výzkumu v oblasti psychologie kromě vysokých škol. Jeho prvním ředitelem byl profesor *RNDr. et PhDr. Vladimír Tardy*, profesor Univerzity Karlovy. Psychologický výzkum v Akademii věd byl však již od roku 1963 realizován pod vedením profesora *Roberta Konečného* v oddělení vývojové psychologie Pedagogického ústavu Jana Amose Komenského v Brně. Z tohoto oddělení později vznikla Psychologická laboratoř v Brně, vedená profesorem *Vilémem Chmelařem*. Po řadě organizačních změn byla obě pracoviště v roce 1990 sloučena do pracoviště jediného. Rozhodnutím Výboru pro řízení pracovišť Akademie věd bylo v roce 1992 převedeno sídlo Psychologického ústavu do Brna. V roce 1995 ústav prošel úspěšně hodnocením Akademickým hodnotitelským grémiem. V ústavu pracuje 32 pracovníků, z toho 22 vědeckých a odborných pracovníků. Ředitelkou ústavu je od roku 1993 *PhDr. L. Osecká, Csc.*, předsedou vědecké rady je *Doc. PhDr. J. Srnec, Csc.* z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy.

Předmětem činnosti Psychologického ústavu je základní vědecký výzkum v oblasti psychologie na mezioborovém základě, zejména v psychologii osobnosti, obecné psychologii a psychologii zdraví. Ústav

přispívá ke zvyšování úrovně poznání a vzdělanosti a využívání výsledků vědeckého výzkumu také svou ediční a vydavatelskou činností. Vydává časopis Československá psychologie (v roce 1998 již 42. ročník) a dvě řady neperiodických publikací - Zprávy PsÚ (brněnské pracoviště) a Bulletin PsÚ (pražská pobočka). V posledních letech bylo vydáno několik monografií a sborníků, např.: Sebevražda a literatura (*J. Viewegh*), Jazyk a osobnost (*M. Hřebíčková*), Agresivita a šikana mezi dětmi (*P. Řičan*), Vývoj syntaktických struktur volných slovních párových asociací od pěti do devatenácti let (*Z. Novák*). Sborník k 60. výročí časopisu Psychologie a další dva sborníky z konferencí: "Osobnost v dimenzích poruchové a neporuchové činnosti" (z konference k nedožitým 90. narozeninám *Prof. Roberta Konečného*, společně s Masarykovou univerzitou) a "Psychologové profesoru Tardymu" (z konference k nedožitým 90. narozeninám *Prof. Vladimíra Tardyho*).

Ústav participuje v současné době na řešení tří základních směrů výzkumu, řešených v rámci Programu rozvoje badatelského výzkumu v klíčových oblastech vědy pěstovaných v Akademii věd ČR. Jsou to: Vývoj české společnosti na konci 20. století a jeho evropské kontexty, Myšlení, věda a kultura v českých zemích, Otevřené problémy světových dějin a kultury. Vědecko-výzkumná činnost je soustředěna na řešení grantových a výzkumných projektů, zejména: vybrané problémy kognitivní psychologie, zdroje sebehodnocení a životní spokojenosti u temperamentových typů, vztah mezi obecnými a specifickými charakteristikami osobnosti, neuroticismus a úzkost ve vztahu ke způsobu vyrovnávání se s životními obtížemi a ke zdravému způsobu chování. Mentální modely - příspěvek k analýze funkce mentálních modelů v poznávání světa a architektuře mysli, české normy volných

slovních párových asociací, psychologická analýza projevů občanské kultury, psychologie metafory. V současné době je řešeno 13 grantů, z toho 11 badatelských a 2 granty publikační. Jsou to: Kritické momenty v životě herců - sociálně a kulturně podmíněná konstrukce významu (*Čermák, GA AV ČR*), Mentální modely - příspěvek k analýze funkce architekturní mysli (*Sedláková, GA AV ČR*), Neuroticismus a úzkost ve vztahu ke způsobu vyrovnávání se s životními obtížemi a ke zdravému způsobu chování u adolescentů (*Řehulková, GA AV ČR*), Odpovědnost jako problém přítomnosti - Psychologický, sociologický a politologický kontext (*Klicperová, UK*), Osobnost a sebezpojetí jako determinanty sebehodnocení a životní spokojenosti (*Blatný, GA ČR*), Osobnost a zdraví: Osobnostní vlivy působící proti účinkům stresu a zátěže u učitelek základních škol (*Řehulková, GA ČR*), Osobnost hráče počítačových her v adolescenci (*Vaculík, GA ČR*), Připravení na demokracii? Občanská kultura a občanský étos v současné České republice (*Klicperová, GA AV ČR*), Psychologické aspekty demokratičnosti. Demokratické občanství v České republice (*Klicperová, GA ČR*), Metaforická conceptualizace politické problematiky (*Chrz, GA AV ČR*), Uspokojení z působení utrpení druhým: jev a jeho kořeny (*Řičan, GA ČR*), Vývoj syntaktických struktur volných slovních párových asociací od 5 do 19 let (*Novák, GA AV ČR*), Vztah mezi obecnými a specifickými charakteristikami osobnosti: Pětifaktorový model osobnosti, osobnostní přístup k agresi, styly identity (*Čermák, GA ČR*).

Spolupráce s vysokými školami probíhá již od založení oddělení vývojové psychologie Pedagogického ústavu J. A. Komenského v Brně a Psychologického ústavu v Praze: profesori *Konečný, Chmelař* a *Tardy* byli současně pedagogicky činní jak

na Univerzitě Karlově v Praze, tak na Univerzitě Jana Evangelisty Purkyně v Brně (dnešní Masarykova univerzita). Tato tradice je i v současnosti dále rozvíjena, řada pracovníků ústavu přednáší na vysokých školách v základních i doktorandských kurzech a podílí se na výchově doktorandů i studentů, kteří pracují v ústavu jako pomocné vědecké síly. Výzkumná spolupráce s vysokými školami se realizuje zejména na bázi těchto grantových výzkumných projektů, v nichž je pracoviště nositelem nebo spolunositelem: (1) Vztah mezi obecnými a specifickými charakteristikami osobnosti: Pětifaktorový model osobnosti, osobnostní přístup k agresi, styly identity (řešitel *I. Čermák, GA ČR*, ústav je nositelem), (2) Osobnost a zdraví: osobnostní vlivy působící proti účinkům stresu a zátěže u učitelek základních škol (řešitel *E. Řehulka, GA ČR*, ústav je spolunositelem), (3) Odpovědnost jako problém přítomnosti (řešitel *J. Srnec, grant UK*, ústav je spolunositelem). Ústav spolupracuje i s dalšími pracovišti, například s Psychiatrickou klinikou 2. Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Motole v oblasti výzkumu elektrošokové terapie.

Dokladem dobré spolupráce s vysokými školami a dalšími psychologickými institucemi je také realizace společných odborných konferencí, seminářů a vydávání společných publikací.

V současnosti se úspěšně rozvíjí i mezinárodní spolupráce. V roce 1991 pořádal Psychologický ústav 6. pražskou mezinárodní konferenci "Psychický vývoj a procesy formování osobnosti". V roce 1993 byl ústav organizátorem mezinárodní letní školy EAPP (Evropská asociace psychologie osobnosti). Ústav také participoval na pořádání konference *Universalism versus Particularism Towards the 21st Century*, Praha 1997. Pracovníci ústavu prezentují

výsledky své vědecké práce v mezinárodních časopisech i na mezinárodních konferencích. Spolupracuji s řadou zahraničních vědeckých institucí i s vysokými školami, například s Ústavem experimentální psychologie SAV, Gerontology Research Center v Baltimore a s univerzitami v Bielefeldu, Varšavě, Groningenu, Římě, Lundu a s několika americkými univerzitami.

Kontaktní adresa:

Psychologický ústav AV ČR

Veveří 97, 602 00 Brno

ředitelka: PhDr. Lída Osecká, Csc.

tel.: (05) 744 667

fax: (05) 744 667

e-mail: oreh@iach.cz

